

Onderwerp Kansrijke Start Groningen
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 176239-2024

Datum 17 juli 2024

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Gratis peutergym *Nijntje beweegt* in Beijum voor alle kinderen van 2-4 jaar, elke dinsdagochtend in Het Heerdenhoes. In de lessen kunnen de peuters en kleuters balanceren, rollen, huppelen, klauteren, springen, vangen, gooien en zwaaien. Zo leert een kind al op jonge leeftijd goed bewegen. Dit is een van de vele activiteiten voor jonge kinderen die het actieprogramma Kansrijke Start Groningen ondersteunt. In deze brief vertellen wij uw raad graag meer over de missie, de aanpak, de zorgen en de voortgang van Kansrijke Start Groningen.

Sinds 2011 werken GGD, gemeente, verloskundigen en kraamzorg intensief samen om de zorg rond de geboorte van jonge Groningers te verbeteren. De slechte cijfers van Groningse baby's op vroeggeboorte en laag geboortegewicht in de jaren 2005-2010 maakten deze samenwerking noodzakelijk. In onze gemeente zaten we met deze cijfers helaas eerst ver boven het landelijke gemiddelde. Gelukkig is het beeld nu beter. We zitten nu op of vlak onder het landelijke gemiddelde.

Eerste 1000 dagen

De wetenschap leert ons dat op het fundament van de eerste 1000 dagen, vanaf 10 maanden voor de geboorte tot ongeveer 2 jaar, we de rest van ons leven verder bouwen. Dit komt doordat de ontwikkeling van een kind juist in deze periode zo razendsnel gaat. De omgeving waarin een kind wordt geboren, het groeit en zich ontwikkelt in de eerste 1000 dagen, bepaalt daardoor in grote mate de kansen voor later. Door nu te investeren in een goede, kansrijke start voor elk kind, bouwen we aan een gezonde generatie in de maatschappij van morgen. De meeste kinderen in Nederland maken een goede start in het leven en groeien gezond op. Er zijn echter ook kinderen (± 1 op de 6) die een minder goede start maken.

Oorzaken hiervan zijn bijvoorbeeld vroeggeboorte/laag geboortegewicht en blootstaan aan medische of sociale risicofactoren zoals stress, tabaksrook, slechte voeding of gebrek aan liefdevolle aandacht. Dit heeft een levenslang effect op zowel de fysieke als mentale gezondheid en op de ontwikkeling. En daarmee op de kansen op school, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij.¹

Gelijk goed beginnen

Ook bij ons in Groningen willen we natuurlijk dat onze kinderen gelijk goed beginnen. Want een gezonde eerste 1000 dagen beïnvloedt de fysieke, cognitieve en sociaal-emotionele gezondheid van een kind blijvend. Kansrijke Start draagt bij aan het voorkomen van achterstanden. Een goede start van het kind komt juist ook kinderen van een volgende generatie ten goede. In sommige wijken maken professionals zich ernstig zorgen over het hoge percentage (50%) ouders dat te maken heeft met kwetsbaarheid door risicofactoren als stress, huiselijk geweld, psychische problemen, verslaving, huisvestingsproblemen, schulden en werkloosheid. Dit zijn risico's die een gezonde ontwikkeling van een kind belemmeren².

Het landelijke actieprogramma Kansrijke Start is een antwoord op de vraag hoe we als samenleving elk kind de best mogelijke start kunnen geven. Sinds 2019 heeft de eerder genoemde samenwerking in Groningen daarom de vorm gekregen van de *Coalitie Kansrijke Start Groningen*³. De missie van deze coalitie is: *'Elk kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en optimale kansen voor een goede toekomst.'*

Focuspunten 2024

De acht focuspunten voor 2024 zijn:

1. Bereiken ouders/opvoeders die ondersteuning nodig hebben.
2. Inzetten op vroegsignalering en effectieve doorgeleiding.
3. Inzetten op goede ondersteuning ouders/opvoeders.
4. Professionals kunnen elkaar vinden en organiseren juiste ondersteuning.
5. Professionals ontwikkelen een geïntegreerde preventieve aanpak.
6. Goede informatieoverdracht.
7. Kansrijke Start doorontwikkelen en verder uitrollen in de wijken.
8. Kansrijke Start opzetten en uitrollen in Ten Boer en Zuid.

De partners in de coalitie willen vooral ouders/opvoeders bereiken die ondersteuning nodig hebben en bij wie dat niet vanzelfsprekend terecht komt. Van belang is het inzetten op het vroeg signaleren en op effectieve doorgeleiding. Daarvoor is ook nodig dat professionals elkaar kunnen vinden en dat zij die juiste ondersteuning organiseren.

¹ Bron: Prof. dr. Tessa Roseboom, De eerste 1000 Dagen - het fundamentele belang van een goed begin vanuit biologisch, medisch en maatschappelijk perspectief. Boom/De Tijdstroom, 2023 en Gelijk goed beginnen – het succesvol bouwen aan de basis voor gezonde generaties. Boom/De Tijdstroom, 2023.

² Dit is gebleken bij een wijkbijeenkomst met zorgprofessionals, april 2024.

³ De partners van de coalitie Kansrijke Start Groningen zijn: Consortium Zwangerschap en Geboorte Noord-Nederland Gemeente Groningen, GGD Groningen/Jeugdgezondheidszorg, WIJ Groningen, Huisartsen, Kraamzorg (Het Groene Kruis/Isis Kraamzorg), VSV UMCG en VSV Martini (Verloskundig Samenwerkingsverband – verloskundigen en gynaecologen), Medisch Maatschappelijk Werk UMCG en Martini, Zorgadvies Groningen en UMCG, afdeling eerstelijns- en langdurige zorg, sectie verloskundige wetenschap.

Het gaat dus niet vanzelf. Goede informatieoverdracht en een geïntegreerde preventieve aanpak zijn belangrijke focuspunten.

Nu niet zwanger - We willen dat een zwangerschap voor iedereen een bewuste keuze is. Het is niet iets wat je overkomt en waar je maar mee hebt te dealen. Vooral als je in kwetsbare omstandigheden leeft. *Nu Niet Zwanger* is een interventie van de GGD Groningen die hulpverleners concrete handvatten geeft om mannen en vrouwen in een open en eerlijk gesprek te laten nadenken over hun kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Zo kunnen mensen regie nemen en bewuste, geïnformeerde keuzes maken.

De Coalitie Kansrijke Start Groningen vergadert elke zes weken. Tussendoor werken de deelnemers in werkgroepen aan diverse opdrachten. Er zit energie in en prioriteiten worden opgepakt. De werkgroepen zijn: 'Scholing en training van professionals', 'Methode van signaleren', 'Doorontwikkeling wijken', 'Implementatie Basisstructuur', 'Pilot Mamamaatje', 'Digitale zorgpaden' en 'Overzicht interventies'.

Kansrijke Start in de wijken

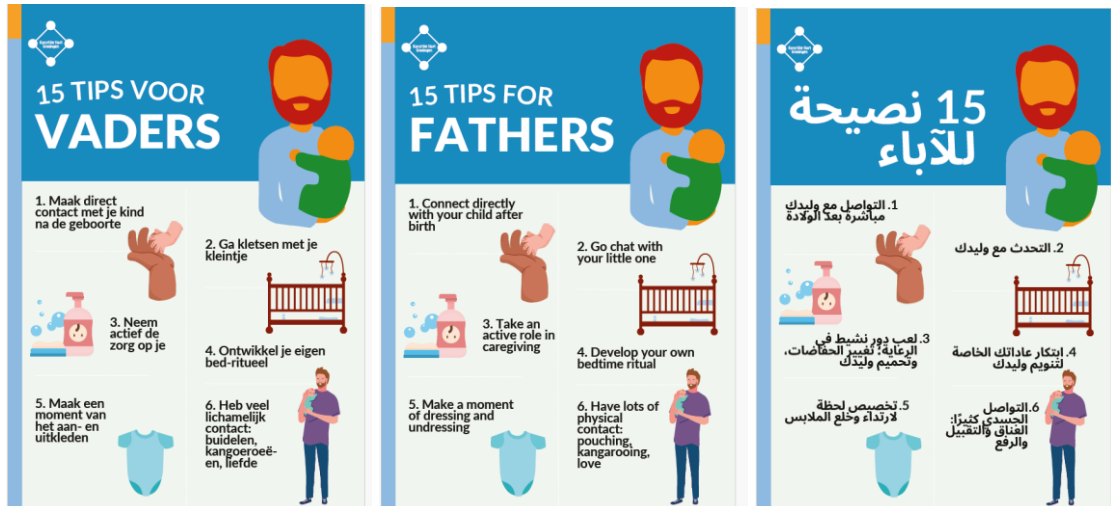
Na een eerste pilot vanuit het Nationaal Programma Groningen in Beijum en Lewenborg, is medio 2023 gekozen om de aanpak van Kansrijke Start op de schaal van de wijken in te richten. Daar treffen professionals elkaar, werken ze samen en kennen ze de inwoners. Sinds 1 januari 2024 hebben we in zes wijken een wijkprojectleider Kansrijke Start. Dit zijn: Hoogkerk, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Indische Buurt/De Hoogte, Beijum, Lewenborg en De Wijert. We verwachten dat rond de zomer in Vinkhuizen en Oosterpark een wijkprojectleider start. Dit najaar willen we gaan werven voor Haren en Ten Boer. Daarmee hebben we dan in (alle) 10 gebieden van de gemeente wijkprojectleiders Kansrijke Start.

We zien dat het werkt. De wijkprojectleiders werken langs twee lijnen aan de missie van Kansrijke Start: *Elk kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en optimale kansen voor een goede toekomst.* Zij verbinden en versterken het medische en sociale professionele netwerk rond (potentieel) zwangeren en jonge ouders in hun wijk. En ze organiseren (met andere organisaties) activiteiten voor zwangeren, ouders en jonge kinderen. Voor een beeld van het bereik bij ouders en jonge kinderen verwijzen we naar de bijlage.

Professionals kennen elkaar nu beter en weten elkaar te vinden, het netwerk staat aan. De wijkprojectleiders organiseren circa 4x per jaar een netwerklunch met een thema (Professionele Buikpijn, Nu Niet Zwanger, Vaders, Laaggeletterdheid) en waar het kan met een bijdrage van een ervaringsdeskundige. Ze worden goed bezocht en gewaardeerd.

Ouders en kleine kinderen doen mee aan een rijk aanbod van activiteiten. Ze kunnen meedoen aan *Nijntje Beweegt*, *Samenspeelochtend*, *Kleintje Koffie*, *Voorlezen* of *Baby-massage*. Alle activiteiten zijn gratis en voor iedereen. De kracht hiervan is dat ouders elkaar spreken, terwijl de kinderen spelen en bewegen. Specifiek voor ouders zijn er ook *Inloopsprekuren Jeugdverpleegkundige* en *-Lactatiedeskundige*, het *Kind-Ouder Café* en *Avond alleen voor Vaders!* Dit is een greep uit het aanbod van diverse wijken.

Praktisch en pragmatisch maken we voorlichtingsflyers om bijvoorbeeld vaders met tips te stimuleren een sterke en liefdevolle band met hun kind op te bouwen en hun kind te verzorgen. De rol van vaders is natuurlijk heel belangrijk, maar soms weten zij gewoon niet goed hoe het moet of wat je kunt doen. Nu gaat een flyer alleen dat niet oplossen, maar wij vinden dat alle beetjes helpen.

Elke wijk heeft ook een eigen specialiteit. Zo is er in Lewenborg logopedie voor kinderen jonger dan 4 jaar, goed voor het vroeg signaleren van eventuele achterstanden in de taalontwikkeling. De Wijert ‘doet’ veel voor vaders. Vaders uit De Wijert die naar de voorlichtingsavond *Alleen voor vaders!* gingen, appen elkaar nu nog regelmatig met ‘vadervragen’. Beijum deed mee aan de Week van de Mondzorg (tandarts is gratis en 2x per dag poetsen). Indische Buurt/De Hoogte werkt samen met multicultureel vrouwencentrum Jasmijn aan ‘Opvoeden in 2 culturen’.

In Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk zetten ze een Speelothek+ op, zijn begeleiders op peuterspeelzalen en in de kinderopvang beter toegerust om te signalen bij kinderen van 2-4 jaar te herkennen en adequaat op te pakken. Ook is in deze wijk een pilot met gratis kinderopvang voor kinderen van 6 maanden tot 4 jaar. In Hoogkerk gaat de Spenenboom bijdragen aan dat kinderen op tijd stoppen met een speentje. Speentje in de boom? Kadootje mee. Hier zien we dat sommige kinderen nog niet zindelijk zijn wanneer ze naar de basisschool gaan. En veel kleintjes kennen het begrip ‘Nee’ onvoldoende. De onderlinge kennisuitwisseling tussen de wijkprojectleiders stimuleert en motiveert.

De schaalgrootte, zoals nu gekozen, is optimaal. Wat er in de wijk gebeurt, geeft goede input en feedback voor onze lokale coalitie Kansrijke Start Groningen. Gedeeld aandachtspunt van zorg is het bereiken van (jonge) ouders die niet vanzelfsprekend naar het Consultatiebureau komen.

Prenataal huisbezoek – Wanneer er zorgen zijn in de zwangerschap, bijvoorbeeld over geld, problemen in de relatie of stress dan kan de zwangere, haar partner, de verloskundige of andere professional (in overleg met de zwangere) een prenataal huisbezoek aanvragen. Een jeugdverpleegkundige van de GGD komt dan thuis langs om in alle rust de zorgen, wensen en

mogelijkheden te bespreken en samen te zoeken naar de best passende oplossing.

Er zijn meer interventies die gemeentebreed gratis beschikbaar zijn voor ouders/verzorgers van jonge kinderen, zoals onder meer *Moeders informeren Moeders/Moeders informeren Zwangeren (MiM/MiZ)* en *Stevig Ouderschap*. <https://www.kansrijkestartgroningen.nl/zorgprofessionals/acties/>

‘Sinds ik iemand heb om mee te praten, voel ik mij beter en durf ik weer veel meer.’ *Moeders Informeren Moeders (MiM)* is een programma voor moeders met een eerste kind tussen 0 en 18 maanden. *Moeders Informeren Zwangeren (MiZ)* is een programma voor aanstaande moeders. Getrainde, ervaren moeders bieden (opvoed)ondersteuning, gezondheidsvoorlichting en een steuntje in de rug voor andere moeders.

Stevig Ouderschap biedt extra ondersteuning aan gezinnen waar de omstandigheden zwaarder zijn dan gemiddeld. Het is een steun in de rug bij opvoedvragen. De ervaring leert dat juist deze gezinnen baat hebben bij vroegtijdige steun. Zodat problemen die uiteindelijk kunnen leiden tot kindermishandeling, tijdig worden gesignaleerd en voorkomen. *Stevig Ouderschap* draagt bij aan een positieve en veilige opvoeding.

Provincie Groningen

Sinds begin 2023 is er ook een provinciale coalitie Kansrijke Start. Hier werken 10 lokale coalities Kansrijke Start⁴ samen. Omdat de samenwerking provinciaal nog zo pril is, moet een goede werkvorm nog gevonden worden.

Financiën grootste uitdaging

Terug naar de gemeente Groningen. Een andere zorg hier is de financiering van de wijkprojectleiders vanaf 2025. Dit is namelijk nog niet gedekt. In 2023 zijn we met volle kracht gestart om Kansrijke Start in de Groningse wijken en gebieden op te zetten. Dat gaat goed en we streven ernaar, om aan het eind van 2024 voor alle 10 gebieden in Groningen wijkprojectleiders Kansrijke Start te hebben. De financiering voor 2025 wordt door het college betrokken bij de afweging voor de begroting 2025.

We werken er natuurlijk hard aan om de financiering voor de inzet van wijkprojectleiders Kansrijke Start structureel te maken. Gezien de beperkte financiële middelen van de gemeente, gaan we voor de verdere toekomst ook kijken naar externe subsidiemiddelen. Zodat alle peuters en kleuters kunnen blijven springen en huppelen zoals met *Nijntje Beweegt*.

⁴ Dit zijn de coalities Kansrijke Start van Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde.

Volgvel 5

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.